

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за треће тромесечје 2015. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за осигурање	4
Остали учесници на тржишту.....	5
1.2. Структура портфеља осигурања.....	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	7
Структура пасиве	8
2. Показатељи пословања.....	9
2.1. Солвентност.....	9
2.2. Квалитет имовине	10
2.3. Покривеност техничких резерви	10
3. Аутоодговорност.....	11
4. Закључак	12

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
ТЗ	треће тромесечје у години – период од 1.1. до 30.9.

1. Тржиште осигурања¹

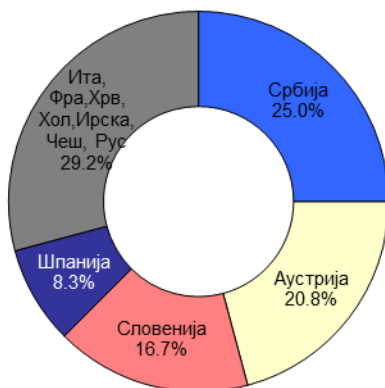
1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

На крају ТЗ 2015. године у Србији послује 24 друштва за осигурање, што је за три² друштва мање у поређењу са истим периодом претходне године. Искључиво пословима осигурања бави се 20 друштава, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се пет друштава, искључиво неживотним осигурањем девет друштава, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

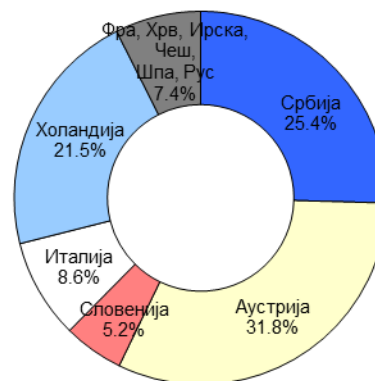
Посматрано према власничкој структури капитала од 24 друштва за осигурање 18 је у већинском страном власништву, а 6 у домаћем власништву.

Структура друштава за осигурање према власништву у ТЗ 2015.год.

Извор: Народна банка Србије

Билансна сума друштава за осигурање према власништву у ТЗ 2015.год.

¹ Извештај је базиран на подацима које су друштва за осигурање дужна да достављају Народној банци Србије, а чија исправност није била предмет непосредне контроле Народне банке Србије. При анализи тржишта осигурања потребно је имати у виду да су промене, у овом извештају, посматране у односу на податке друштава за осигурање која су имала дозволу у ТЗ 2014. години.

² Два друштва за осигурање и то једно за неживотно и једно за животно осигурање, су у септембру 2014. године добила сагласност Народне банке Србије за спровођење статусне промене – припајање, док је једно друштво за животно осигурање у априлу 2015. године добило сагласност Народне банке Србије за добровољну ликвидацију.

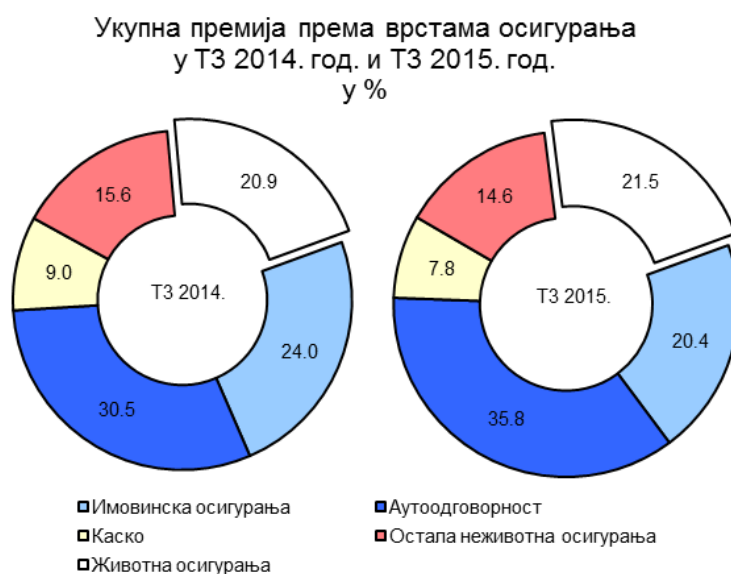
Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци, друштва за осигурање у страном власништву бележе преовлађујуће учешће и то на крају Т3 2015. године у премији животних осигурања са 92,6%, премији неживотних осигурања са 62,3%, укупној имовини са 74,6%, као и у броју запослених са 67,9%. Највећи број друштава за осигурање у страном власништву су пореклом из: Аустрије, Словеније и Шпаније, а затим следе друштва из Италије, Француске, Хрватске, Холандије, Ирске, Чешке и Русије.

Остали учесници на тржишту

Поред друштава за осигурање на тржишту послује и: 19 банака које су добиле сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 99 правних лица (друштва за посредовање, за заступање и за пружање других услуга у осигурању), 112 заступника у осигурању (физичких лица-предузетника), док је овлашћење за обављање послова заступања у осигурању, односно овлашћење за обављање послова посредовања у осигурању добило 15.536 физичких лица.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у Т3 2015. године износила је 60,6 млрд динара (506 млн евра или 569 млн америчких долара)³, што представља раст од 18,0% у односу на исти период претходне године.

Извор: Народна банка Србије

³ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. септембар 2015. године.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 78,5%, док је учешће животних осигурања износило 21,5%. Раст учешћа животних осигурања са 20,9% у истом периоду претходне године последица је номиналног раста тих осигурања од 21,3%.

Посматрано према врстама осигурања, структура премије у Т3 2015. године је донекле слична структури у истом периоду 2014. године, уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила (осигурање од аутоодговорности) у укупној премији од 35,8%. За разлику од Т3 2014 када је осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине – имовинска осигурања по учешћу следило осигурање од аутоодговорности, у Т3 2015 услед пада премије имовинских осигурања од 0,1%, његово место по учешћу заузима животно осигурање. Затим следе имовинска осигурања са 20,4% и осигурање моторних возила – каско са 7,8%.

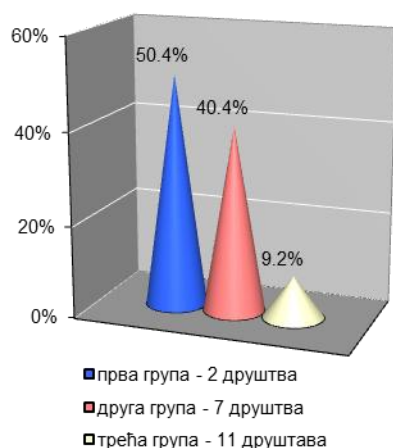
Премија неживотних осигурања у Т3 2015. године бележи раст од 17,1% у односу на исти период 2014. године. Премија осигурања од аутоодговорности је забележила раст од 38,3%, док премија осигурања од последица незгоде 3,8%. Премија осигурања моторних возила – каско, први пут од 2009. године бележи раст од 2,5%, чиме се прекида њен опадајући тренд.

Осигурање од последица незгоде, које обухвата, између осталих и обавезна осигурања као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом, у Т3 2015. године бележи учешће од 5,2%.

Поређењем учешћа премије добровољног здравственог осигурања учава се његов благи раст са 2,0% у Т3 2014. године на 2,1% у Т3 2015. године, праћен номиналним растом ове премије од 20,0%. При томе скоро две трећине тржишта покривају два друштва за осигурање.

У аналитичке сврхе извршено је груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији у три групе, с тим да прву групу чине 2 друштва са

Учешће у укупној премији по реег групама,
Т3 2015. године

Извор: Народна банка Србије

преко 15% у укупној премији, другу 7 друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 11 друштава са мање од 3%. У односу на исти период претходне године смањен је број друштава за осигурање, а једно друштво за осигурање је из треће реег групе прешло у другу реег групу, чиме је дошло и до промене учешћа самих реег група. Наиме, у Т3 2014. године прва група од 2

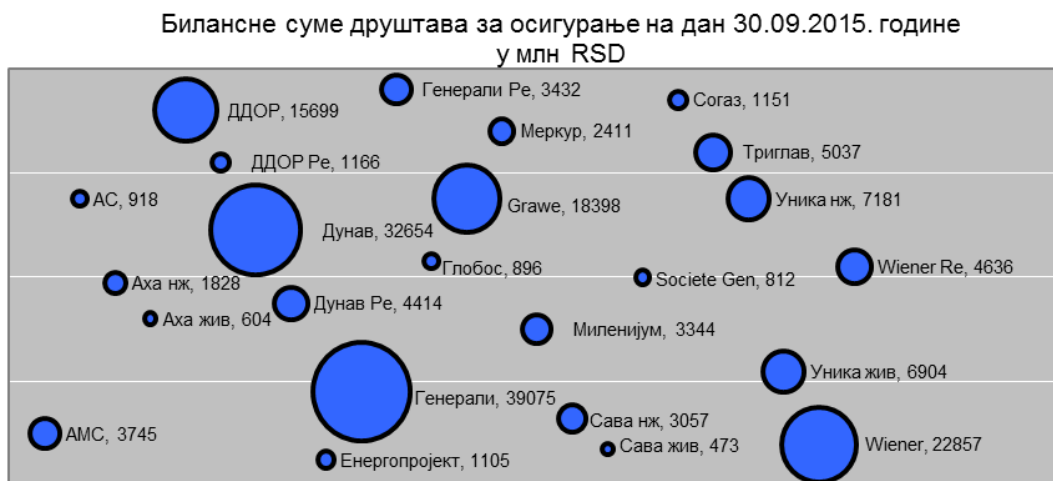
друштва покривала је 47,5% тржишта, друга, коју је чинило 6 друштава 40,3% и трећа, коју је чинило 15 друштава 12,2%.

Концентрација на тржишту мерена Herfindahl Hirschman-овим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за осигурање је умерена и на крају Т3 2015. године износи 1.189⁴.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је на крају Т3 2015. године на 181,8 млрд динара (1.518 млн евра или 1.707 млн америчких долара)⁵, и то за 9,7% у односу на крај Т3 претходне године.

Извор: Народна банка Србије

Структура активе

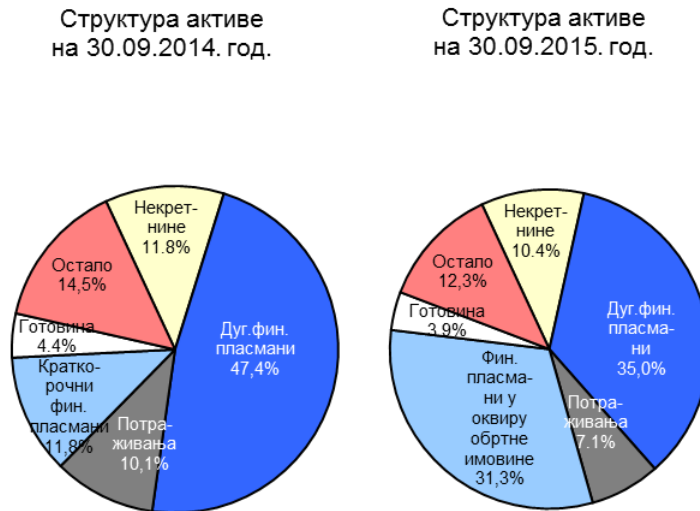
У структури активе друштава за осигурање, на крају Т3 2015. године, 53,6% односи се на обртну имовину (од чега на финансијске пласмане 31,3%, а на потраживања 7,1%), док се 46,4% односи на сталну имовину (од чега 35,0% на дугорочне финансијске пласмане, а 10,4% на некретнине).

У поређењу са крајем Т3 2014. године када је учешће сталне имовине износило 60,0% (од чега 47,4% дугорочни финансијски пласмани, а 11,8%

⁴ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

⁵ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. септембар 2015. године.

некретнине), а обртне имовине износило 40,0% (од чега 11,8% краткорочни финансијски пласмани, а 10,1% потраживања), може се закључити да се структура aktive променила у корист обртне имовине.

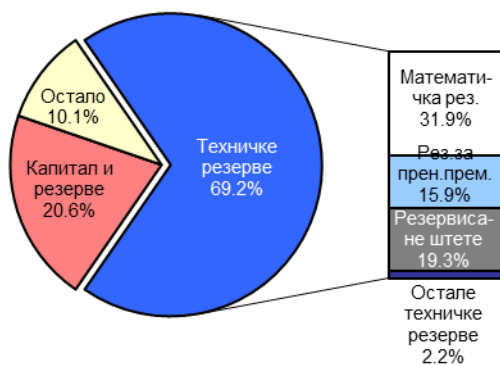
Извор: Народна банка Србије

Највеће учешће у активи на дан 30. септембар 2015. године и даље имају дугорочни финансијски пласмани, док највећи номинални раст имају финансијски пласмани у оквиру обртне имовине, у односу на краткорочне финансијске пласмане на исти дан претходне године, што је првенствено резултат примене нове рачуноводствене подзаконске регулативе, која је утврдила нову структуру финансијских пласмана.

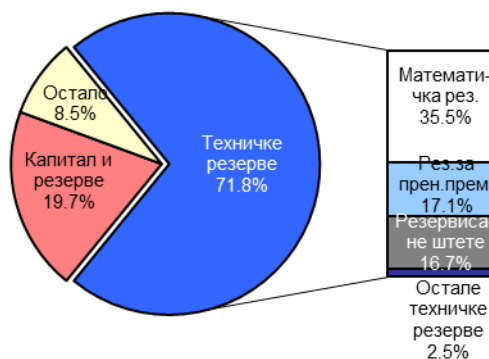
Структура пасиве

У структури пасиве на крају Т3 2015. године техничке резерве исказују учешће од 71,8%, а капитал и резерве 19,7%.

Капитал у износу од 35,0 млрд динара бележи благи раст у односу на крај Т3 претходне године по стопи од 2,0%, док техничке резерве у износу од 127,7 млрд динара у посматраном периоду бележе раст од 10,8%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва, са стопом раста од 18,9%. Резерве за преносне премије по учешћу следе иза математичке резерве и бележе номинални раст од 15,1%.

Структура пасиве
на 30.09.2014. год.

Извор: Народна банка Србије

Структура пасиве
на 30.09.2015. год.

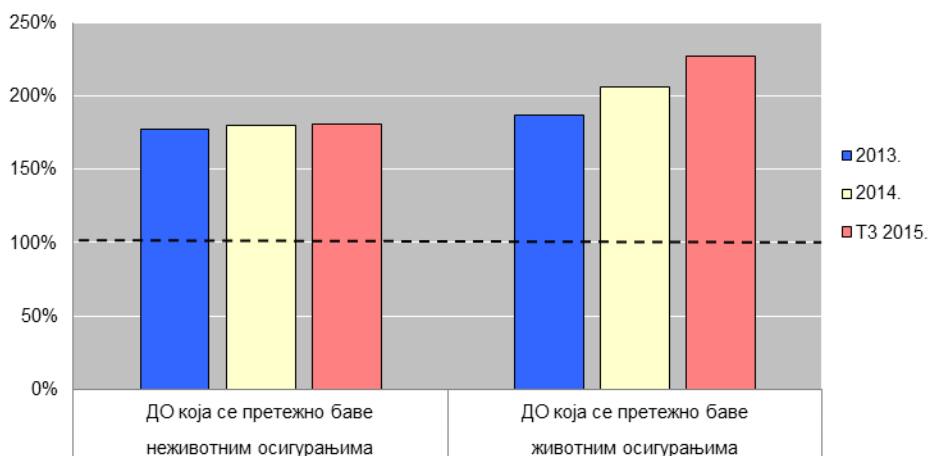
2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности на крају Т3 2015. године је износила 17,3 млрд динара, а гарантна резерва 31,5 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности је износио 181,2%, док код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 227,0%.

Однос гарантне резерве и маргине солвентности

Извор: Народна банка Србије

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* на крају ТЗ 2015. године је на задовољавајућем нивоу и износи 21,9%, док је на крају 2014. године износило 24,0%. Благо побољшање вредности овог показатеља је последица већег раста укупне активе од раста тих облика активе.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће бележи смањење са 3,1% на крају 2014. године на 2,7% на крају ТЗ 2015. године. На промену вредности овог показатеља утицао је пад горе наведених облика активе.

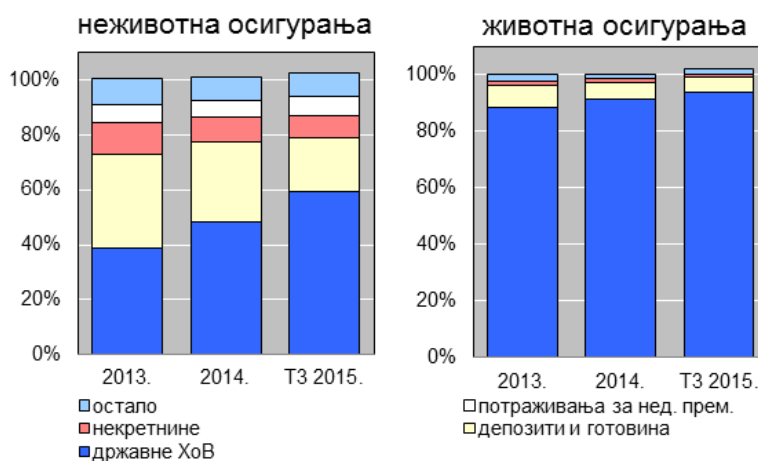
2.3. Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, на крају ТЗ 2015. године покривеност техничких резерви прописаним облицима активе износи 102,6%, док је на крају 2014. године износила 101,4%.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе на крају ТЗ 2015. године износи 102,0%, док је на крају 2014. године износила 100,3%.

Структура покрића техничких резерви

Извор: Народна банка Србије

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања техничке резерве *неживотних осигурања* у Т3 2015. године највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 59,4%, депоновањем код банака и готовином са 19,8%, инвестиционим некретнинама са 7,9% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 6,8%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са чак 93,7%, а затим следе депоновање код банака и готовина са 5,6%.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима на крају Т3 2015. године се бавило 11 друштава за осигурање – једно мање у односу на исти период претходне године.

Премија осигурања од аутоодговорности у Т3 2015. године остварује раст од 38,3% у односу на исти период претходне године.

Концентрација портфеља у овом сегменту је благо повећана имајући у виду да у Т3 2015. године три друштва за осигурање са највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 66,8% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 64,9% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља ТЗ 2015. године и истог периода 2014. године издвајају се следеће промене у посматраном периоду:

- На тржишту Србије послује 24 друштва за осигурање – три мање него у истом периоду претходне године, уз повећање броја запослених на 11.173 по стопи од 0,2%;
- Остварен је раст билансне суме сектора осигурања за 9,7% и она износи 181,8 млрд динара;
- Остварен је раст капитала од 2,0% и он износи 35,0 млрд динара;
- Остварено је повећање техничких резерви од 10,8% и њихова потпуна покривеност како у животним осигурањима тако и у неживотним осигурањима;
- Остварено је повећање укупне премије од 18,0% и она износи 60,6 млрд динара;
- Доминантно је учешће неживотних осигурања у укупној премији и оно износи 78,5%. Премија неживотних осигурања бележи раст од 17,1%, при чему премија осигурања моторних возила – каско бележи раст, први пут од 2009. године, док премија имовинских осигурања бележи пад;
- Животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 20,9% на 21,5%;
- Концентрација на тржишту мерена *Herfindahl Hirschman*-овим индексом је умерена.

Кључне области којима би друштва требало да се баве су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, правовремена исплата штета, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система, и др.

Такође, ту су и едукација и припрема за примену новог методолошког оквира за управљање ризицима, Solvency II. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигуравача. Управо то је и суштина директиве Solvency II, према којој се од осигуравача захтева сагледавање и побројавање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи сложеније захтеве солвентности ради обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена.